



‘Ik zit gaarne thuis met een boek, maar ik vind het ook aardig om bij Pauw en Witteman te verschijnen’

Antoine Bodar:

‘Het feit dat ik priester ben, wil niet zeggen dat ik m’n ogen in m’n zak heb’

De Franse schrijver Marcel Proust stelde in de 19de eeuw een lijst van dertig vragen samen die helpen iemands persoonlijkheid te ontsluiten. AM scherpte ze aan en vraagt in elk nummer een man het hemd van het lijf. Deze keer: prof. dr. Antoine Bodar (63), kunsthistoricus, schrijver – van vooral theologische boeken – maar bovenal priester.

Wat is uw burgerlijke staat? “Ongehuwd – vanzelfsprekend – en ik leef celibatair. Misschien komt het juist wel doordat ik alleen leef dat ik andere mensen heel erg nodig heb. Gelukkig heb ik veel goede vrienden en vriendinnen. Ik woon in een priesterhuis in Rome met 15 collega’s. Dus als je het zo bekijkt, woon ik wel samen, ja. We hebben allemaal een eigen kamer en ontmoeten elkaar alleen bij de gezamenlijke hoofdmaaltijd.”

Wat is uw meest prominente karaktertrek? “Over zo’n vraag moet je eigenlijk niet nadenken, hè?” (Stilte) “Ik ben een invoelend mens, heb wel empathisch vermogen. Voordat ik opnieuw werkelijk met God wilde zijn, heb ik bij radio en televisie gewerkt en als interviewer moet je in staat zijn je te verplaatsen in een ander. Of ik een ijdeluit ben? Heel lang werd over mij gezegd: hij is ijdel en arrogant. Dat laatste komt doordat ik behoorlijk uit m’n woorden kan komen en een eigen mening heb, die ik niet zomaar laat varen. En ik word vaak als ijdel beschouwd omdat ik van Onze Lieve Heer een bepaald uiterlijk gekregen heb. Hier in Nederland word je meteen afgerekend op hoe je eruitziet: als je neus iets te recht staat of je ogen iets te veel spreken, ben je een ijdeluit. Ik probeer er altijd verzorgd uit te zien; dat is toch veel aangener om naar te kijken.

En het heeft minder te maken met ijdelheid dan met PR. Ik heb nu eenmaal een boodschap en daarbij kom ik het liefst goed voor de dag.”

Wat is uw belangrijkste tekortkoming? “Ongeduld. Zodra ik iets heb bedacht, wil ik het ten uitvoer kunnen brengen.” Wat had u willen worden als u niet voor het priesterschap gekozen had? “Ik heb in het verleden gewerkt als docent aan de universiteit en als tv-presentator. Maar ik had best een schrijver zoals Proust of Flaubert willen zijn – wondermooi, maar met een zekere terughoudendheid – of een acteur met de allure van Alain Delon. En als ik ergens een speech houd, is er altijd wel iemand die zegt: ‘U had conferencier moeten worden.’ Al die beroepen hebben te maken met performen en naar buiten treden. En, inderdaad, met in the spotlights staan. Dat is het tegenstrijdige in mijn karakter; ik houd van thuis met een boek in de hoek, maar ik vind het ook heel aardig om bij Harry Mens of Pauw en Witteman te zitten.”

Wat is uw grootste angst? “Ziekte, dood, ouderdom, daar ben ik niet bang voor. Maar als ik iets moet noemen: mij bekruipt weleens de angst dat Nederland een decadent land wordt. We jagen genot en materiële zaken na, hebben een gebrek aan gezinsszin en >>



wondermooi werkje

Antoine Bodar (28 december 1944) wordt als tweede zoon van een gezin met vier kinderen geboren in 's-Hertogenbosch. Zijn vader is jurist, zijn moeder huisvrouw. Na de lagere school gaat hij naar een jezuïeten-college in Amsterdam, waar hij – dromerig als hij is – wegens 'te dom' wordt weggestuurd. Tegelijk met baantjes bij de omroep doet hij in 1969 alsnog staats-examen gymnasium A en stort zich vervolgens op een aantal universitaire studies (geschiedenis, kunstgeschiedenis, literatuurwetenschap, filosofie en theologie), die hij allemaal met goed gevolg afrondt. Aansluitend doceert hij kunstgeschiedenis en esthetica aan de Rijksuniversiteit Leiden. In 1985 besluit hij gehoor te geven aan zijn roeping en in 1992 wordt hij tot priester gewijd. Na zijn ontslag bij de Leidse Universiteit en een conflict met de Amsterdamse kerk waartoe hij al sinds 1983 behoorde ('ik was te populair'), vertrekt hij in 1998 naar Rome. Daar woont hij nog steeds, en met veel plezier. Een aantal keer per jaar reist hij af naar Nederland (in Amsterdam heeft hij een pied-à-terre gevuld met duizenden boeken; elke wand is bedekt van plafond tot plint). Om lezingen te geven, tv-optredens te doen en hoogleraar te zijn aan de Universiteit van Tilburg. De afgelopen jaren heeft Bodar heel wat werken het licht doen zien. Voornamelijk theologische, maar dat geldt niet voor zijn nieuwste boek, *Moeder of kind*, waarin hij het ziekteproces van zijn dementerende moeder beschrijft. Heftig, zonder sentimenteel te zijn. In een verzorgde, tikje archaisch aandoende stijl die helemaal Bodar is. Marlies Cordia tekende voor de vormgeving. Een wondermooi werkje, dat nu in de winkels ligt. *Moeder of kind* is verschenen bij De hoorspelfabriek. Prijs: €14,95 (inclusief cd waarop Bodar voorleest).

solidariteit en er worden steeds minder kinderen geboren. Heel West-Europa lijdt aan kinderloosheid. Als het zo door gaat komen er weldra alleen moslim-baby's ter wereld. Dat zou de teloorgang betekenen van de christelijk/joodse humanistische cultuur. En, ja, die gedachte boezemt me angst in."

Liegt u weleens? "Nee, leugens maken het leven nodeloos ingewikkeld. Maar ik vind wel dat je de waarheid soms beter dient door iets niet te zeggen."

Hoe zou u willen sterven? "Het liefst in mijn bed, zodat er tijd is voor een afscheid en ik me kan voorbereiden op de dingen die komen gaan. Of ik benieuwd ben naar wat daarna komt? Eigenlijk niet. We zullen wel zien. Ik hoop bij God te zijn, maar dat blijft afwachten. Zekerheid is er niet."

Kunt u hard zijn? En zacht? "Ja hoor. Liever hard en zacht, dan halfzacht. Niemand heeft er wat aan als je maar een beetje zit te miezemauwen. Je kunt beter zeggen waar het op staat. Maar: altijd hoffelijk en met tact."

Waar gelooft u in? "In God, de mensen en mezelf. Niet per se in die volgorde. Zonder geloof in jezelf kun je niet functioneren. En soms zie je God in de ogen van andere mensen."

Wat neemt u mee als uw huis in brand staat? "Niets. Ik zorg ervoor dat ik het pand zo snel mogelijk verlaat."

Wanneer en waar was/bent u het gelukkigst? "Ik ben gelukkig als ik in Rome ben. Omdat ik daar rust heb en dan weg ben uit Nederland. Nederland zou een slag moeten maken richting wellevendheid. De verlompig van mens en maatschappij is me een doorn in het oog."

Wat bevat u het minst aan uw uiterlijk en wat het meest? "Ik zou best stoerder willen zijn, maar helaas ben ik wat frêle gebouwd. Met mijn ogen ben ik daarentegen tevreden; het zijn de ogen van mijn moeder."

Wat beschouwt u als uw grootste inzicht tot dusver? "Dat het leven hoogst betrekkelijk is en dat je niet alles kunt hebben. Ik had bijvoorbeeld graag een liefdesre-

latie en een kindje gehad, maar dat kan niet omdat ik ervoor gekozen heb om priester te zijn."

Wat is uw grootste mislukking? "Hoe moet ik dat formuleren: ik ben niet efficiënt genoeg. Ik had kordater willen zijn en meer daadkracht hebben. Maar mijn emotionaliteit staat het spijkers met koppen slaan soms in de weg. Ik was een dromer en toen ik een jongen was, dachten mensen vaak dat ik niet zo slim was. Ik heb mijn middelbare school pas jaren later afgemaakt, en dat vind ik toch wel een mislukking. Hoewel ik later diverse universitaire studies heb afgerond, achtervolgt dat je je hele leven. Nog iets: ik wilde al vanaf mijn zesde priester worden, maar dat heeft ruim veertig jaar op zich laten wachten. Die domheid van mijn jonge jaren beschouw ik toch wel als een falen van mijn kant."

Wie heeft u het meest beïnvloed in uw leven? "In z'n algemeenheid: de jezuïeten bij wie ik op school heb gezeten. Zij hebben me op een bijna Spartaanse wijze gevoel voor verantwoordelijkheid bijgebracht."

Welk karaktereigenschap vindt u het meest verachtelijk? "Machtsmisbruik. Zeer kwalijk. Op wat voor manier dan ook. Middelmaticheid? Ach, ik ben zelf ook geen hoogvlieger, maar je moet wel alles uit jezelf halen wat je kunt. Woekeren met je talenten."

Welke gebreken ziet u het makkelijkst door de vingers? "Ik denk zwakheid. Dat je voornemt om iets wel of niet te doen en dat dat dan toch niet lukt. Dus: niet beantwoorden aan de maat die je jezelf hebt gesteld."

Welke goede eigenschap bewondert u in een man? "Moed, bescherming kunnen geven, verantwoordelijkheidsgevoel en stoerheid. Of ik mezelf stoer vind? Best, maar mijn stoerheid zit van binnen. Bij echt macho mannen verander ik in tom-poes."

En in een vrouw? "Haar invoelend vermogen, haar vermogen om geborgenheid te geven en haar gevoel voor verantwoordelijkheid. En natuurlijk moet ook zij

‘Dat hinderlijke hokjesdenken: je bent zus óf je bent zo. Maar zo ligt het niet bij mij. Ik houd van ménsen’

stoer en moedig zijn. Maar in eerste instantie bewonder ik de eigenschappen die appelleren aan de vrouw als vrouw en als moeder. Inderdaad: vrij traditioneel. De vrouw is degene die het hele leven omvat; ze kan leven voortbrengen. En tegenwoordig zelfs zonder tussenkomst van de man. Dat is overigens een ontwikkeling die ik, als katholiek priester, niet toejuich, maar het geeft wel aan dat de vrouw het leven zelf is. De vrouw is dan ook verstandiger dan de man – of zou dat in elk geval moeten zijn. Dus daarom moet ze hem zijn stoerheid en machoedrag gewoon laten.”

Welke vrouwelijke eigenschappen hebt u zelf? “Zoals ik al eerder heb gezegd: een innerlijke stoerheid. En ik bied anderen gaarne een luisterend oor. Of ik ervan houd verwend te worden? Ja, dat geloof ik wel, maar op een praktische manier: een schoon huis, friskewassen kleding, eten dat klaarstaat. Als ik in Rome ben, wordt dat allemaal verzorgd door het huishoudelijk personeel. Heerlijk vind ik dat.”

Wie was uw eerste grote liefde? “Een Akense student in de architectuur met wie ik een relatie kreeg toen ik vierentwintig was. Vorige week heb ik hem nog gesproken: de vriendschapsband is altijd gebleven. Of ik een liefdesrelatie met een vrouw zou kunnen hebben? Jawel hoor. Dat is dat hinderlijke hokjesdenken van Nederland: je bent óf zus óf zo,



maar zo ligt het niet. Ik houd gewoon van mensen.”

Bent u aantrekkelijk voor vrouwen? “Dat hangt ervan af. Sommigen missen dat macho-element, maar ik heb wel iets waardoor vrouwen mij toch gaarne zien. Ik ben ook wel ondeugend, denk ik. Wat dat betreft ben ik een gewone man of jongen. Ik heb een stout element in me – inderdaad iets van een flirt – maar ik

ben eigenlijk ook verlegen.”

Hoever gaat u om het iemand naar de zin te maken? “Ik ben niet het type veroveraar of jager; mensen komen doorgaans naar mij toe. Wat dat betreft ben ik altijd verwend geweest.”

Wat is het belangrijkste dat u ooit van een vrouw geleerd hebt en wie was dat? “De betekenis van het begrip ‘geborgenheid’. Dat heeft mijn moeder me



geleerd.”

Wat moet een vrouw of man doen om u te verleiden? “Open en eerlijk durven zijn, maar bovenal zichzelf.”

Wie vindt u een sexy man of vrouw? (Stilte) “Tsja, daar moet ik even over nadenken. Zulke gedachten spelen niet dagelijks door mijn hoofd, hoewel het feit dat ik priester ben natuurlijk niet wil zeggen dat ik m’n ogen in m’n zak heb.. Generaal Dick Berlijn – die met die grijze lok – is een leuke man. Stoer en degelijk. Sonja Barend vind ik een innemende vrouw. Vanwege haar spontaniteit, haar charme, haar stoutheid, haar kennis van zaken...”

Wanneer hebt u voor het laatst gehuild? “Ik laat wel vaker een traan; bij voorkeur niet in de openbaarheid. De laatste keer was bij het maken van mijn boekje Moe-

der of kind, over dementie en hoe daarmee om te gaan. Toen ik het voor de eerste keer voor mijzelf hardop las bleven de waterlanders niet uit.”

Is sex belangrijk voor u? “Voor mij niet meer: mijn seksuele leven is 24 jaar geleden opgehouden, maar natuurlijk manifesteert de behoefte aan lichamelijke nabijheid van een ander zich nog van tijd tot tijd. Dat hoeft natuurlijk niet seksueel te zijn. Het is iets waar je als katholiek priester leert mee om te gaan.”

Wat is uw lijfspreuk? “Als ik het in bijbelse sferen houd: Verbum caro factum. Ofwel: ‘het Woord is vlees geworden.’ Maar ook: ‘Wees uzelf en bemin de ander.’”

Hoe voelt u zich nu? “Gelukkig, vrolijk en ontspannen.” □

AM-OORDEEL

LOOKS ★★★★★ AB is net als goede port; hij wordt beter met de jaren. Availability Niet zu haben. Heeft ruim twintig jaar geleden al eeuwige trouw beloofd aan De Enige, De Echte, De Ware.

CLAIM TO FAME ★★★★★ Schreef tv-geschiedenis tijdens een interview met Sonja Barend, dat één lange uitwisseling van ondeugende blikken was. De vonken spatten bijna van het scherm. Staat sindsdien te boek als Meest Sexy Priester Ooit. En terecht. Wij pleiten dan ook voor opname van het begrip ‘witteboordensensualiteit’ in de Van Dale. Met een verwijzing naar Antoine Bodard, dat spreekt.

TURN-OFF ★ Platonische liefde? Mwoah. Meer iets voor Jane Austenboeken en Engelse kostuumdrama’s. Alhoewel, voor de echt zware uren kun je natuurlijk altijd een toyboy inhuren.

TURN-ON ★★★★★ Zeldzaam hoffelijk, ongelooflijk erudiet, dodelijk charmant, zoetgevooid, staalblauwe bedroom-blik. Wat een verrukkelijke man! Zou er dan toch een God bestaan?

‘Mijn emotionaliteit staat mijn daadkracht vaak in de weg’